

УДК 2-11/-12-9:378.4.016/(477.83-25)

ЦЕРКОВНА ІСТОРІЯ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ

Галина МАТВІЄНКО

Львівський національний університет імені Івана Франка,
музей історії університету

У статті простежено розвиток церковної історії як навчальної дисципліни, яка була обов'язковою для вивчення майбутніми священиками. Викладання її відбувалося на теологічному факультеті від часу заснування Львівського університету. Завдяки науковим зацікавленням та ґрунтовним доробкам викладачів, історія Церкви пройшла шлях від звичайного навчального предмету до створення окремої галузі церковно-історичних досліджень.

Ключові слова: Львівський університет, церковна історія, навчальний предмет, наукові дослідження.

Вивчення загальної історії у Львівському університеті від 1784 р. відбувалося на філософському факультеті, де функціонували дві кафедри: загальної історії та допоміжних історичних дисциплін. *Церковна історія* (historia ecclesiastica) як окрема навчальна дисципліна однойменної кафедри, викладалася на теологічному факультеті. Вона була необхідною лише для підготовки майбутніх душпастирів. Викладання її в “Йосифінському” університеті (1784–1805) заклав декан і директор теологічних студій професор (протягом 1784–1791 рр.) Ян Баптіста Фінзігер. Він читав церковну історію та церковну енциклопедію для студентів першого року навчання теологічних студій. Тоді гостро стояла проблема якісного підручника для студентів. Для кращого вивчення студентами дисципліни церковної енциклопедії, у 1787 р. професор Фінзігер видав у Львові “*Primaе Lineolae Encyclopediae theologiae*”. Однак студіювання церковної історії наприкінці XVIII ст. відбувалося з протестантського підручника Й. Шрюка “*Compendium Historiae Ecclesiasticae*”, який відходив від догматів та вчень Католицької церкви. Тому згідно з урядовою постановою 1786 р., М. Данненмайєром був написаний новий підручник з церковної історії (1788 р.) з якого навчалися студенти¹.

Від часу відновлення Львівського (тогочасного “Францисканського”) університету в 1817 р. церковну історію викладали студентам теологічного факультету третього року навчання. До 1861 р. її читав священик (з 1819 р.) професор Онуфрій Криницький. Він користувався великим авторитетом серед університетської та церковної спільноти, про що свідчить його десятиразове перебування на посаді декана теологічного факультету до 1848 р. й обрання

¹ *Finkel L. Historia Uniwersytetu Lwowskiego. Cz. I, II. / L. Finkel, S. Starzyński. – Lwów, 1894. – Cz. I. S. 77–79.*

ректором університету (1834 р.)². Він викладав церковну історію за працею А. Клейна “*Historia Ecclesiae Christianae*”, видану у 1828 р. Згодом його змінив суплент, а від 1864 р. звичайний професор кафедри церковної історії теологічного факультету Львівського університету – Йосиф Делькевич (викладав протягом 1864–1890 рр.). З 1883 р. він викладав педагогіку (1883–1885); був ректором університету (1867/1868) та деканом теологічного факультету (1865/1866, 1869/1870, 1874/1875, 1880/1881, 1889/1890)³. Проте цей професор не проводив спеціальних наукових досліджень. Після себе він залишив тільки незначні розвідки: габлітаційну лекцію на тему “*De cruciatis eorumque origine*” (1864), “*Wykłady z historyi Kościelnej na wszechnice Lwowskiej*”, “*Praelectiones ex Historia Ecclesiastica*”⁴.

У літньому семестрі 1890/1891 н. р., на теологічному факультеті працював професор церковної історії Євстахій Скроховський. Попередньо він викладав курс історії і християнського мистецтва у духовній семінарії та Ягеллонському університеті міста Кракова, а його наукові зацікавлення охоплювали ще й біблійну археологію. У цьому ж університеті три семестри Скроховський читав лекції як габлітований доцент на підставі праці “*O sarkofagu chrześcijańskim z IV wieku*”. Від 21.01.1891 р., перебуваючи вже у Львові, дослідник отримав звання звичайного професора церковної історії Львівського університету; був членом комісії історії мистецтва при Краківській Академії мистецтв і членом-кореспондентом цісарсько-королівської центральної комісії для збереження старовинних історичних і мистецьких пам’яток у Відні. У 1894/1895 н. р. цей професор став деканом теологічного факультету Львівського університету. Написав дослідження: “*O pierwszych ołtarzach chrześcijańskich*” (1887), “*O obrazach ks. Bessona w kapliczce św. Dominika w Rzymie*” (1893), “*Sprawozdanie o zjeździe katolickim w Wiedniu*” (1889), “*O wykopaliskach assyryjsko-babilońskich wobec Biblii*” (1894) та ін.⁵

Зазначимо, що в цей період церковна історія як наукова дисципліна ще не мала відповідної наукової і матеріальної бази та потребувала серйозних досліджень. Вивчення її студентами відбувалося доволі поверхнево, оскільки й самі викладачі могли викладати одночасно різні дисципліни, не займаючись ними фахово. Досить часто лектори одного навчального предмету займалися науковими дослідженнями зовсім іншої дисципліни чи окремої галузі. Це відображають приклади двох професорів Львівського університету, які здійснили вагомий внесок у галузі церковної історії.

² Ibid. S. 264–265.

³ Akademische Behörden an der k. k. Universität zu Lemberg, sammt der Ordnung der Vorlesungen an derselben im Winter-Semester des Studien- Jahres 1875/6. Lemberg, S. 4; Finkel L., Starzyński S. *Historia ... Cz. I*, S. 374–376; 378.

⁴ Finkel L. *HistoriaUniwersytetu...Cz. I*. S. 308.

⁵ Ibid. Cz. II, S. 186–188.

Михайло Гарасевич (барон де Нойштерн) – архіпресвітер греко-католицької митрополичої капітули у Львові, офіціал і генеральний вікарій Львівської єпископської консисторії, церковний дяч та історик, доктор богослов'я, викладач пастирської теології польською мовою, екзегетики Старого і Нового Заповітів у руській мові викладання (викладав у 1787–1800 рр.). У 1795/1796 н. р. був деканом теологічного факультету, а 1796/1797 н. р. як проректор заміняв єпископа Антонія (Ангеловича). Особливою заслугою Михайла Гарасевича є зібраний ним цінний джерельний матеріал до історії Руської (Української) церкви, а саме: “Berichtigung der Umriss zu einer Geschichte der Ruthenean”⁶ (Відень, 1835) та “Annales Ecclesiae Ruthenae gratiam et communionem cum S. Sede Romana habentis, ritumque graeco-slavicum observantis, cum singulari respectu ad dioeceses ruthenas Leopoliensem, Premisliensem et Chelmensem”. Останню працю у 1863 р. після смерті Михайла Гарасевича видав у Львові галицький священник Михайло Малиновський⁷.

Особливо наголосимо на наукових здобутках у галузі церковної історії відомого галицького історика, археолога, з 1873 р. професора Львівського університету – Ісидора Шараневича. Він був доктором австрійської історії, одним з фундаторів Національного музею у Львові, доктором філософії і деканом філософського факультету, членом цісарсько-королівської центральної комісії для збереження старовинних історичних і мистецьких пам'яток у Відні, а від 1882 р. – його щорічно обирали сеньйором Ставропігійського інституту у Львові⁸. Свої праці він присвятив історії Львівського Ставропігійського братства, братській церкві Успення Пресвятої Богородиці⁹, а також проаналізував діяльність та значення постатей православних патріархів в історії єпархій Київської митрополії XVI–XVIII ст., вивчив стан матеріального забезпечення православного та уніатського духовенства XV–XVIII ст. Окремі сторінки досліджень історика присвячені життю духовенства Галицької Русі¹⁰ та системі класифікації місцевих парафій

⁶ Львівська Наукова Бібліотека Національної Академії Наук України ім. Василя Стефаника (відділ рукописів), ф. 167 (Левицькі), оп. II, спр. 287/п. 27, арк. 1, 2 зв, 28.

⁷ *Finkel L. Historia Uniwersytetu... Cz. I. S. 91–93; Українсько-Руський архив. Т. XIII–XIV. Матеріали до історії культурного життя в Галичині. – Львів: НТШ, 1920. С. VI; Глистюк Я. Гарасевич Михайло / Я. Глистюк / Encyclopedia Universitas Leopoliensis Nationalis nominis Ioannis Franko: ЛНУ імені Івана Франка. – Львів, 2011. С. 326–327.*

⁸ *Finkel L. Historia Uniwersytetu... Cz. II. S. 236–239.*

⁹ *Шараневич И. Исторический очерк о Ставропигии церкви Успения Пресвятой Богородицы во Львовъ. / Юбилейное издание в память 300-лѣтняго основанія Львовскаго Ставропигийскаго братства / И. Шараневич. Львовъ, 1886. Т. I.; Шараневич И. Окрухи изъ нагробнихъ плѣтъ въ Ставропигийской церкви успения Пресвят. Богородицы въ Львовѣ / И. Шараневич / Временникъ Ставропигийскаго Института на годъ 1890.*

¹⁰ *Шараневич И. Церковная унія на Руси и вліяне ей на зміну общественного поношенія мірскаго рускаго духовенства. Рѣчь отчитана на католическомъ вѣчи, отбившимъ ся въ Львовѣ р. 1896. / И. Шараневич. Львовъ, 1897.*

православної церкви Київської митрополії ранньомодерного часу¹¹. У 1895 р. історик підготував до друку “*Diplomata statutaria a Patriarchis Orientalibus Confraternitati Stauroripigianae Leopoliensi a. 1586–1592 data*” – збірник патріарших грамот¹².

Отже, завдяки великому дослідницькому інтересу, таланту та наполегливій праці викладачі Львівського університету вперше почали досліджувати питання, присвячені історії Київської митрополії і духовному життю вірних її єпархій.

Грунтовні дослідження церковної історії на теологічному факультеті, а водночас і формування відповідної наукової школи пов’язане з постаттю професора польської історії Церкви в Ягеллонському університеті, каноніка кафедральної краківської капітули, члена Польської академії мистецтв і багатьох наукових товариств, автора численних праць та історичних видань, досконалого знавця церковної історії від початків християнства до новітньої доби, історіографа Ягеллонського університету Яна Фіялека, який в 1896 р. очолив кафедру церковної історії. Він був учнем школи професора церковної історії Владислава Хотковського і водночас добрим знавцем теологічних наук¹³. Його дослідницьку роботу пов’язували з глибокою науковою інтуїцією, незвичною ерудицією, феноменальною пам’яттю, ґрунтовним вивченням джерельного матеріалу, сумлінністю і скрупульозністю у науковій і видавничій справах¹⁴. Ян Фіялек здобув у Римі (1889 р.) докторат канонічного права і диплом архівіста-палеографа (закінчив ватиканську Палеографічну школу), працював у ватиканському архіві, відвідував лекції з канонічного права у Григоріанському університеті, а за написання дисертації з цього предмета його удостоєно золотої медалі¹⁵. У 1891 р. учений отримав ступінь доктора теології Ягеллонського університету; з 1899 р. – звання звичайного професора Львівського університету. На теологічному факультеті Львівського університету Ян Фіялек вперше запровадив навчальні семінари з церковної історії та заснував бібліотеку при них.

Наукові інтереси доктора Фіялека відображає низка розвідок, рецензій та публічних виступів, присвячених питанням історії православної і латинської церков, польській агіографії, канонічному праву, історії Краківського університету та історії освіти у Польщі. Багато зусиль учений витрачав на видавничі потреби. Особливу увагу він присвятив виданню історичних джерел з історії церкви у

¹¹ *Szaraniewicz I. Patryjarchat wschodni wobec kościoła ruskiego i rzeczypospolitej polskiej. Kraków, 1879; Szaraniewicz I. Rzut oka na beneficja kościoła ruskiego za czasow Rzeczypospolitej polskiej pod względem historii, a przedewszystkiem o stosunku świeckiego duchowieństwa ruskiego w Galicji do ziemi w tym okresie. Lwów, 1875; Шараневич И. Черты з истории церковных бенефиций и мирского духовенства в Галицкой Руси / И. Шараневич. Львов, 1897.*

¹² *Finkel L. Historia Uniwersytetu... Cz. II. S. 238–239.*

¹³ *Fijałek Jan / Podręczna Encyklopedia kościelna. A–F. Tom XI–XII. Warszawa, 1907. S. 260.*

¹⁴ *Semkowicz W. Śp. ks. Jan Fijałek / W. Semkowicz // Kwartalnik historyczny. Lwów, 1936. R. 50, Z. 3. S. 413–414.*

¹⁵ *Glemma T. ks. Prace naukowe śp. ks. Jana Fijałka / T. Glemma // Kwartalnik historyczny. Lwów, 1936. R. 50, Z. 3. S. 417.*

Польщі. З-поміж них виділяють такі: “Średniowieczne statuta synodalne dyecezyi wrocławskiej”, “Ustalenie chronologii biskupów wrocławskich”, “Średniowieczne ustawodawstwo sónodalne biskupów polskich”, “Średniowieczne biskupstwa Kościoła wschodniego na Rusi i Litwie”, “O początkach i znaczeniu Uniwersytetu krakowskiego w XIV–XV w.”, “O postępie nauk teologicznych”¹⁶. Лише власних друкованих праць автора нараховують близько 100 позицій¹⁷, окрім бібліографічних виписок матеріалів, нотаток, фотографій знайдених у приватному архіві історика, які безпосередньо розкривають історію церков і парафій Львова, Львівської архієпархії, історії міста Львова і розвитку шкільництва у ньому¹⁸. За особливі заслуги доктора Яна Фіялека теологічний факультет університету Стефана Баторія у Вільносі надав йому титул *honoris causa*. Вчений також був почесним членом Польського історичного товариства і Польського теологічного товариства, дійсним членом Наукового Товариства у Львові¹⁹.

Після професора Фіялека, який очолював кафедру церковної історії до 1912 р. наступником став його учень професор Мечислав Тарнавський. У 1912–1913 рр. він студював у Римі історію Церкви під керівництвом професора Людвіка Пастора; габлітацію здобув на теологічному факультеті Львівського університету, а вже в 1919 р. став звичайним професором *кафедри загальної історії Церкви* і читав п’ять лекційних і дві семінарські години. У зв’язку з польсько-радянською війною 1920 р. Мечислав Тарнавський став військовим капеланом, проте вже в листопаді того ж року повернувся на кафедру. Однак через хворобу (від 1927 р.) професора Тарнавського Рада теологічного факультету почала шукати йому заміну. Зазначимо, що 5 годин лекційного курсу на 1927/1928 н. р. було виділено доктору Францішку Конечному, а наукові семінари – Стефану Шидельському. У 1928 р. помер М. Тарнавський, який мав славу досконалого професора факультету і пильно дбав про збільшення наукової бібліотеки кафедри. Він читав історію Церкви давнього періоду, Середньовіччя і Нового часу, а також проводив наукові семінари. На семінарах основну увагу зосереджував на методиці історичних досліджень, інтерпретації історичних джерел, опрацюванні рефератів із загальної та польської історії Церкви. Через активну діяльність професора у церковному житті його наукова спадщина є незначною – 11 позицій. Серед них – габлітаційна праця “*Kuria rzymska a Kodeks Zamoyskiego*” (Львів, 1913), “*Kodeks Zamoyskiego na tle stosunków kościelno-państwowych za czasów Stanisława Augusta*” (Львів, 1916), “*Cerkiew unicka we Wschodniej Małopolsce w czasie inwazji rosyjskiej (1914–1917). Fakty I refleksje*” (Львів, 1920), “*Powojenne trudności Cerkwi unickiej w Małopolsce*” (Львів, 1920).

¹⁶ Fijałek Jan / Podręczna Encyklopedia kościelna. A–B. Tom I–II. S. 261.

¹⁷ *Glemma T. ks. Prace naukowe...* S. 420 – 423.

¹⁸ *Sroka Ł. T. Problematyka Kościoła Katolickiego i Uniwersytetu Lwowskiego w materiałach księdza Jana Nepomucena Fijałka / Ł. T. Sroka // Lwów miasto–społeczność–kultura. T. VII. Kraków, 2010. S. 548–550.*

¹⁹ *Glemma T. ks. Prace naukowe...* S. 425.

Загалом тематика досліджень М. Тарнавського охоплює церковно-державні відносини за панування короля Станіслава Августа, церковну історію Львова (окремо присвячена монографія історії Генеральної духовної семінарії у Львові), а також історію греко-католицької Церкви у східній Малопольщі²⁰.

Професора Тарнавського заступив Генріх Ціховський з Католицького університету у Любліні, який очолював кафедру до 1930 р. Він читав студентам курси історії теології в Польщі перед Реформацією та історії католицьких місій, методику наукової праці і палеографію. Його науковий доробок (11 позицій) охоплює здебільшого проблеми, пов'язані з реформаційним процесом і питаннями східної теології. Наприклад: “O polemice kardynała Hozjusza z reformatorem Janem Łaskim”, “Nieznane dzieło polemiczne jezuickie z XVII wieku”, “Studia z dziejów teologii w Polsce w wieku XVI” (Львів, 1929), “Uwzględnienie filozofii religijnej Wschodu oraz teologii prawosławnej w wykładzie apologetyki i dogmatyki” (1929). Після від'їзду до Польщі Г. Ціховського історію Церкви читав протягом 1930/1931 н. р. Францішек Конечний. Про його викладацьку діяльність відомо, що він зосереджував увагу студентів на методах наукового дослідження і роботи з джерелами до історії Церкви²¹.

У 1931/1932 н. р. керувати кафедрою загальної історії Церкви довелося доктору Теофілеві Длугошу, який був вихованцем історичної школи професора Я. Фіялека. Габілітаційною працею вченого був “Руський синод у Львові 1629 р.” (1937). Лекційні курси Т. Длугоша були присвячені загальній історії католицької Церкви (викладали три триместри по п'ять тижневих годин) і християнським місіям на початку Середньовіччя, а семінарські – методології наукової роботи, палеографії, інтерпретації джерельного матеріалу.

З-поміж цікавого наукового доробку професора Т. Длугоша виділяють такі праці. У підручнику “Historia Kościoła katolickiego, cz. 1: Starożytność i średniowiecze (Львів, 1923), cz. 2: Czasy nowożytne (Львів, 1925) автор по-новому виклав фактичний матеріал, що відображав загальну картину релігійно-морального життя досліджуваного ним періоду. Розвідки “Z dziejów biskupstwa kijowskiego” (Львів, 1932), “Seminarium duchowne we wschodniej Polsce do 1800 roku”, “Części składowe archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego (Львів, 1935), “Biskupia visitatio liminum” (Львів, 1933), “Relacje arcybiskupów lwowskich 1595–1794” (Львів, 1937) характеризують новизну автора в інтерпретації певного кола не досліджуваних питань церковної історії²².

В умовах тогочасних суспільно-політичних та церковно-конфесійних реалій незалежної Польщі, педагогічний склад теологічного факультету прагнув створити окрему кафедру присвячену історії Церкви в Польщі і на Русі. У 1928/1929 н. р. декан факультету Пйотр Стах опираючись на факт існування

²⁰ Wolczański J. Wydział teologiczny Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. 1918–1939 / J. Wolczański. Kraków, 2002. S. 337–338; 343–344.

²¹ Ibid. S. 346–349.

²² Ibid. S. 354–358.

кафедри історії Церкви в Польщі на теологічному факультеті Ягеллонського та Варшавського університетів, а також з метою проведення досліджень з історії Унійної і Православної Церкви й загальної користі для студентів факультетів права і гуманістичного підняв питання про відкриття нової кафедри (такий крок пов'язують з поверненням на навчання до Львівського університету українців, а на теологічний факультет – студентів греко-католиків). Проте невдовзі Міністерство погодилося на кандидатуру ректора духовної семінарії у Полоцьку, доктора Юзефа Умінського. Попри чималі зусилля викладачів теологічного факультету декретом президента Речі Посполитої Ігнація Мосціцького від 7. 8. 1930 р., Ю. Умінського призначили надзвичайним (через три роки він став звичайним) професором кафедри, який викладав лекції (п'ять годин) та семінари (дві години щотижня).

У викладацькій діяльності професор Умінський приділяв значну увагу навчальним семінарам. Особливо він наголошував на роботі студентів з історіографією (пропонувалися до розгляду дослідження Францішка Смольки, Владислава Абрагама, Освальда Бальцера, Владислава Семковича та ін. істориків) та джерелами (хроніки Галла Аноніма, Вінцентія Кадлубка, Яна Длугоша), ознайомленні з підставовими засадами науково-дослідницької роботи і латинської палеографії. Учений турбувався й про укомплектування університетської бібліотеки.

Про невтомну працю на науковій ниві і широке коло зацікавлень професора Умінського як історика свідчать 80 позицій його бібліографії, надрукованих до 1939 р. Наукові дослідження професора відбувалися у трьох напрямках. Одним з перших серед дослідників Ю. Умінський звернув увагу на постать кардинала Станіслава Гозія і його ролі в Конртрреформації. Це засвідчують такі праці: “Stanisław Hozjusz” (Полоцьк, 1928), “Zagadnienia hozańskie”, “Kandydatura Hozjusza na Stolicę Apostolską (Краків, 1931). Наступний напрям охоплював проблеми суспільно-політичного та церковного характеру. Він репрезентований працями “Arcybiskup gnieźnieński Henryk zwany Kietliczem 1199–1219” (Львів, 1926) (робота визначалася великим зацікавленням істориків), “Bolesław Chrobry i święty Wojciech”; біографіями єпископів Антонія Ангеловича, Адольфа Сильвестра Бакановського та ін. Ще один напрям досліджень присвячено зв'язкам Речі Посполитої з Апостольською Столицею – “Misja pruska w początkach XII wieku”, “Stosunki Rusi schizmatyckiej z Rzymem w połowi XIII w.”, “Przeciwreformacja” на Litwie”. Окремим напрямом роботи професора Умінського було написання публікацій з церковної історії для середніх і вищих шкіл, а також методологічних статей: “Królestwo Boże na ziemi. Podręcznik dla III klasy gimnazjum”, перша частина його вийшла у світ Львові в 1938 р., а через рік і друга – “Królestwo Boże na ziemi. Podręcznik do nauki historii Kościoła Powszechnego dla IV klasy gimnazjalnej”, “O warunkach pracy nad historią Kościoła w Polsce” тощо ²³.

²³ Ibid. S. 360–377.

Наголосимо, що в тогочасній церковній історіографії лише відкривалися нові напрями наукових досліджень, завдяки наполегливій і копіткій праці істориків. Потрібне було написання фахового наукового підручника з історії Церкви, про що заявив професор Ю Умінський на з'їзді польських істориків у 1925 р. в Познані. У той період науковці мали віддати належне піонерській праці німецького вченого Кароля Фелькера про історію Церкви у Польщі ("Kirchengeschichte Polens" (1930)), якою користувалися, оскільки власних напрацювань було не так і багато. Багато праці вчений доклав і в справі підготовки наукових кадрів, розроблення певного напрямку в історичних дослідженнях, створення Товариства з історії католицької церкви²⁴. Про наполегливість та високу працездатність професора свідчили його колеги, які зазначали, що він не лише сам працював, але зумів розвинути довкола себе наукову атмосферу²⁵. Завдяки здійсненим дослідженням проблем церковної історії професор Юзеф Умінський став відомим ученим, а його роботи становлять значну частину церковної історіографії напрацьованої у ХХ ст.

Отже, церковна історія пройшла шлях від звичайної навчальної дисципліни, яку викладали від 1784 р. у Львівському університеті студентам теологічного факультету, до однієї з галузей церковно-історичних досліджень. Саме завдяки наполегливим старанням вихованців та викладачів Львівського університету було репрезентовано чимало праць з церковної історіографії. Як спостерігається, найбільше зацікавлення учених викликали проблеми історії Церкви епохи Середньовіччя та ранньомодерного часу. Окремі дослідження розкривають питання біблійної археології та церковного права. Численні доробки професорів дозволяють ствердити факт існування відповідної наукової церковно-історичної школи Львівського університету, яка активно продовжує розвиватися й сьогодні.

ECCLESIASTICAL HISTORY IN LVIV UNIVERSITY: AN OVERVIEW PROBLEMS

Halyna MATVIENKO

The Ivan Franko National University of Lviv,
the University History Muzeum

The development of the church history, as a discipline which was obligatory for the future priests, is researched in the article. This discipline was being taught at the Theological Faculty during the founding of Lviv University. The history of the Church has been developed from a school subject to a separate area of church-historical research, thanks to scientific interest and well-grounded researches of the lecturers.

Key words: Lviv University, church history, subject, research.

²⁴ *Umiński J.* Historiografia kościelna /J. Umiński // Kwartalnik historyczny. Lwów, 1937. R. 51. Z. 1, 2. S. 334–335.

²⁵ *Wolczański J.* Wydział teologiczny...S. 370.

ЦЕРКОВНАЯ ИСТОРИЯ ВО ЛЬВОВСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ: ОБЩИЙ ОБЗОР ПРОБЛЕМЫ

Галина МАТВИЕНКО

Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
музей истории университета

В статье прослежено развитие церковной истории как учебной дисциплины, которая была обязательной для изучения будущими священниками. Преподавание ее происходило на теологическом факультете со времени основания Львовского университета. Благодаря научной заинтересованности и исследованиям преподавателей, история Церкви прошла путь от обычного учебного предмета до создания отдельной отрасли церковноисторических исследований.

Ключевые слова: Львовский университет, церковная история, учебный предмет, научные исследования.